

Durmuşy dynnymjyklar / hekaýalar toplumy – Ýagşy ýigit

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 25 января, 2025

Durmuşy dynnymjyklar / hekaýalar toplumy – Ýagşy ýigit ÝAGŞY ÝIGIT

Mekdepde – orta, ýörite, ýokary – tapawudy ýok – mugallymlaň ýadynda köplenç, bir-ä iň ökde, birem iň bezzat galýar.

Bu-da gaty berebekgeýdi.

Lakamam kändi.

Her haýsynyňam öz taryhy bar...

Birinji okuw ýylynyň başydy. Okuw otagynda otyrkalar, dekanyň orunbasary – ýaşajyk gelin – täze talyby tanyşdyrmaga getirdi.

Daşary ýurtlaň biriniň diplomatynyň ogly eken.

Jyrk-sary pyýada. Familiýasyny aýtdy-da, orunbasar gelin, onam öz aralaryna kabul etmegi tabşyryp, gitdi.

Bü erigiň kişdesi kibi sap-sary ýigidem, öz reňkdeşi gözüne beýlekilerden yssyrak görnendir-dä, ilki bilen iň yzky hatarda – otagyň kartasynda “Kamçatka” bolýan orunda – ýeke özi oturan, ýaňky berebekgeýiň ýanyna ýüzlendi.

Edep gören, diplomat çagasynyň bolan boluşjygam hemmä mälim.

Ýaňkyň alkymynda söm-saýak togtady-da, elini uzadyp, medeniýetli, salyhatly hem penjek-galstukly adamlar kibi, epeýlik bilen özüni tanyşdyrды:

-Andrey Petrowiç!

Ýaňkam rusçany bilşi o diýen ýabygorly bolmasa-da, endigine eýerip kilçermek isledimi, ýa bar bolup bilşimi, derrew örboýuna galdy. Köne sowet filmindäki begzada kawalergardlara poh iýdirýän keşpde, köwşüniň ökjesini biri-birine kakyp, bolşuna görä “şykgyldatdy”. Soňam “Ele düşmezek ar alyjylardaky” Jigarhanýanyň oýnaýan ak serkerdesiniň hereketini birme-bir gaýtalap, kelläni aşakdan-ýokarylygyna silkip aldy-da, gysgajyk dişinden syzdyrды:

-Tože!

Çypar ýigit düşünmedi:

-Ço?!

Ýak-e-e-ý!

Muň ýalyjak “ço-po”-ly geňirgenme-sowaljik bilen tyýkyradyp bolýan bolsa, ondanam bir tutuş toparyň bezzady boljakmy?

Garagol, şol bir durkunda myzaýyk etmän durşuna, öňküsi dek hetjikledi:

-Tože!

-Was to že tak zowut? Značit my dwoýnyýe týozki?!-diýip, türkana çaga, çyny bilen janygýar.

-Razumeýetsýa.

Hälden bäri jiňkerilip, bu sahnany synlaýan topar, ala-pakyrda berdi.

Şondan soňam: “bir okda üç towşan” diýen ýaly, çypar bezzat, üç lakamy birden gazandy.

Birinjis-ä öz-özünden düşnükli: “Andreý Petrowiç” ýa-da gysgaça: “Andreý”.

Ikinjistem, nämüçindir: “Edepli”.

Üçünjistem, ýene-de öz-özünden düşnükli (sebäbi talyplaň arasynda: “ele düşmezekleri” görmedik az-az), “Jigarhanýan”.

Uzagyndan bolsa, oň bu üçünji lakamy has-da ösdürilip, haýsydyr bir dillije talyp tarapyndan “Ermenä” öwrüldi.

Bir günem, söhbet sapagynda mugallym: “Häzir gelyän” diýip çykyp gitdi. Talyplar ala-zenzele gepleşmäge başladylar. Şo pille-de hälden mugallymyň gözünden gizlenibräk irkiljiräp ýatan garagol, birdenkä basyrgandymy nämemi, ziňkildäp, kellesini galdyrdy. Gözüni daş-töweregine elek-çelek edip, çynaberimsiz aljyraňňy sorady:

-E-e-ý, oğlanlar, biz haýsy sapakda-ý?!

Oň hokgalaryna öwrenişikli bolsalar-da topardaşlary wakyrdaman saklanyp bilmedi. Gülşüp bolansoňlar, il deňinde hezil edip gülmegiň deregine, dodagynyň bir çetini göwnüýetmezçilikli gyşartmak bilen çäklenen toparyň köpbilmişi, eşitdiribräk hüňürdedi:

-Ýefremowyň “Andromedaň ümür-dumanlygy” diýen bir kitaby ba:...

Şeý diýdi-de, köpmanyly dymdy.

Näme diýjek boldy?

Kime diýjek boldy?

Alla bilsin.

Muň ýaly aýlyksyz skeprik-sinik we ş.m. bolup zähmet çekip berýänleň bolan boluşjygy, adatça şu pisint bolýar – düşnüksiz hem köpmanyly.

Hamana: “Arrygyňzam gynama-a-ň, daragoýlar! Barybir bize siz düşünmeýäňiz! Bilemok, ýene-de ýüzýyllan ýa-da has dogrusy müňýyllan, çalaja-da bolsa aňyňyz-üşügiňiz ýetjek-ýetjek bolup başlaýmasa...” diýen bolup, dodak çöwürýän ýaly.

Ýöne gep onda däl. Bujagaz wakaň esasy netijesi – bezzat ýüzüniň ugruna ýene-de iki sany lakama mynasyp bolmagy başardy.

Birinjisi: “Andromeda”.

Ikinjisi: “Duman”.

Soňra, şo wakaň yz ýany, taryh sapagynda mugallym, Mete hanyň kakasy Duman beýgi hakda süýjüdp gürrüň berenden soň bolsa, oň: “Duman” lakamy, dessine özgerdi-de, haýbatly “Duman beýgä” öwrüldi...

Özem onuň ilden tapawutly bir tarapy, lakamynyň köpdüginini ol beýlebir ýokuşam görmeýärdi.

Gaýta, göwnüňe bolmasa az-owlak buýsanýanam ýalydy.

Çünki, gelisse-gelişmese: “Ýagşy ýigdiň ady köp bomuş” diýen atalar sözünü öwran-öwran hetjiklärdi.

Bu edähetem oňa ýene-de bir lakamyň ýelmeşmegine sebäp boldy: “Ýagşy ýigit”.

Şo “ýagşy ýigitligine-de” ol häzirem ýatlanýar. Mugallymlaram, bile okan deňdeşlerem gabat gelip, ol barada sorasalar, diýýärler:

-Ýeri, onsoň bü “Ýagşy ýigit” nähili? Şo öňki balamutlygymy?! Hekaýalar